

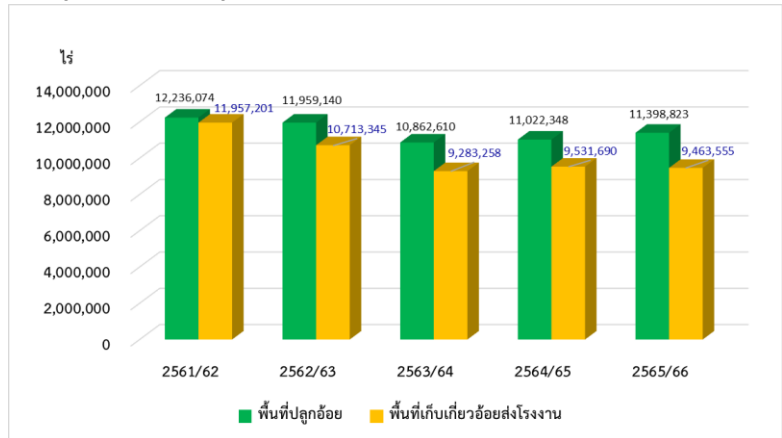
สถานการณ์ราคาอ้อยและน้ำตาลต่อการรวบรวมผลิตผลอ้อยของภาคสหกรณ์ไทย

นางสาวภรภัทร กลกานนท์

เมื่อปี 2566 ที่ผ่านมา เกิดวิกฤตการณ์น้ำตาลแพงทั่วโลก อันเนื่องมาจากโลกกำลังเผชิญกับสภาพอากาศแล้ง “เอลนีโญ” และฝนไม่ตกตามฤดูกาล ส่งผลให้ประเทศผู้ผลิตน้ำตาลรายใหญ่ของโลกอย่างประเทศบราซิล และอินเดีย ผลิตอ้อยได้จำนวนน้อยลง ทำให้อินเดียต้องงดส่งออกน้ำตาล ซึ่งอ้อยเป็นวัตถุดิบต้นทางในการผลิตน้ำตาล เมื่อผลผลิตอ้อยออกมาน้อยจึงไม่เพียงพอต่อความต้องการผลิตและการบริโภคน้ำตาล ส่งผลให้ราคาน้ำตาลทั่วโลกปรับตัวสูงขึ้น ในส่วนของราคาน้ำตาลทรายในประเทศ ในช่วงปลายปี 2566 ภาครัฐได้ประกาศให้น้ำตาลเป็นสินค้าควบคุม เพราะเป็นวัตถุดิบหลักสำคัญในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม และมีมติให้ปรับราคาน้ำตาลทรายหน้าโรงงานเพิ่มขึ้น 2 บาทต่อกิโลกรัม จากเดิมราคาน้ำตาลทรายขาวอยู่ที่ 19 บาทต่อกิโลกรัม เป็น 21 บาทต่อกิโลกรัม และเดิมราคาน้ำตาลทรายบริสุทธิ์อยู่ที่ 20 บาทต่อกิโลกรัม เป็น 22 บาทต่อกิโลกรัม เพื่อให้สอดคล้องกับต้นทุนการผลิตอ้อยที่ค่อนข้างสูง โดยในปี 2567 คาดการณ์สถานการณ์ราคาน้ำตาลว่า อาจมีการปรับราคาเพื่อให้สอดคล้องกับราคาตลาดโลกและระดับต้นทุนโดยรวม

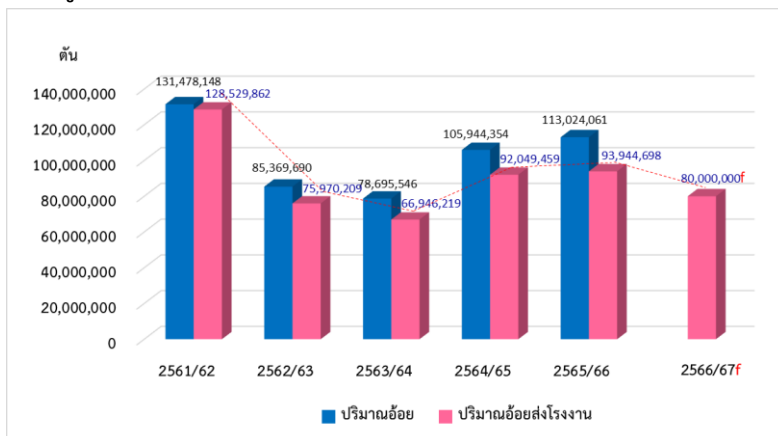
สถานการณ์พื้นที่เพาะปลูกอ้อยในประเทศไทยช่วง 5 ปี โดยสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย พบว่าปีการผลิต 2565/66 มีพื้นที่เพาะปลูกอ้อย 11,398,823 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปีการผลิตก่อนร้อยละ 3.42 สำหรับอ้อยส่งโรงงานมีพื้นที่เก็บเกี่ยว 9,463,555 ไร่ ลดลงจากปีการผลิตก่อนร้อยละ 0.72

แผนภูมิ พื้นที่เพาะปลูกอ้อยและพื้นที่เก็บเกี่ยวอ้อยส่งโรงงานในประเทศไทย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม

แผนภูมิ ปริมาณอ้อยและปริมาณอ้อยส่งโรงงานในประเทศไทย

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม

ด้านปริมาณอ้อยปีการผลิต 2565/66 มีจำนวน 113,024,061 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.68 ในส่วนของปริมาณอ้อยส่งโรงงานมีจำนวน 93,944,698 ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.06 ทั้งนี้ คาดการณ์ว่าในปีการผลิต 2566/67 ปรากฏการณ์เอลนีโญ อาจส่งผลให้ปริมาณอ้อยเข้าโรงงานลดลงเหลือ 80,000,000 ตัน

สถานการณ์ราคาอ้อยในช่วง 5 ปี โดยคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทรายได้ประกาศราคาอ้อยขั้นต่ำปีการผลิต 2565/66 อยู่ที่ 1,080 บาทต่อตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.94 สำหรับราคาอ้อยขั้นสุดท้าย 1,205.65 บาทต่อตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.97 โดยราคาอ้อยที่กำหนดเป็นเกณฑ์สำหรับอ้อยที่มีค่าความหวานที่ 10 ซี.ซี.เอส (C.C.S : Commercial cane sugar) ทั้งนี้ ในปี 2567 คาดการณ์ทิศทางราคาอ้อยมีแนวโน้มปรับราคาสูงขึ้น โดยราคาอ้อยขั้นต่ำในฤดูกาลผลิตปี 2566/67 ได้มีการผลักดันให้มีราคา 1,420 บาทต่อตัน และกระทรวงอุตสาหกรรมได้นำเสนอโครงการสนับสนุนเกษตรกรชาวไร่อ้อยตัดอ้อยสดคุณภาพดี เพื่อลดฝุ่น pm 2.5 โดยชาวไร่อ้อยจะได้รับเงินสนับสนุนตัดอ้อยสดตันละ 120 บาท ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจให้เกิดการทำไร่อ้อยที่มีคุณภาพ ถ้าอ้อยมีความหวานมากหรือค่า C.C.S. สูง ก็จะได้รับราคาอ้อยสูง และเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับชาวไร่อ้อยอีกด้วย

ตาราง ราคาอ้อยขั้นต่ำและราคาอ้อยขั้นสุดท้าย

หน่วย : บาทต่อตัน

ปีการผลิต	2561/62	2562/63	2563/64	2564/65	2565/66	2566/67
ราคาอ้อยขั้นต่ำ	700.00	750.00	920.00	1,070.00	1,080.00	1,420.00
ราคาอ้อยขั้นสุดท้าย	681.00	833.00	1,002.20	1,106.40	1,205.65	

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย กระทรวงอุตสาหกรรม

สำหรับภาคสหกรณ์ไทยในปี 2566 มีจำนวนสหกรณ์ (รวมชุมนุมสหกรณ์) และกลุ่มเกษตรกรทั้งสิ้น 9,202 แห่ง ในจำนวนนี้มีกรรวบรวมผลิตผล 1,608 แห่ง มีมูลค่าทั้งสิ้น 81,772.14 ล้านบาท สำหรับพืชเศรษฐกิจอย่างอ้อย มีการรวบรวมผลิตผลทางการเกษตรผ่านเครือข่ายสหกรณ์ 24 แห่ง เป็นสหกรณ์การเกษตร 21 แห่ง และสหกรณ์นิคม 3 แห่ง ซึ่งรวบรวมผลิตผลอ้อยได้ปริมาณ 428,739.86 ตัน มีมูลค่า 542.01 ล้านบาท โดยเฉลี่ยราคาอ้อยที่สหกรณ์รับซื้อจากสมาชิกอยู่ที่ 1,264.20 บาทต่อตัน เมื่อพิจารณาในช่วง 3 ปี พบว่า ปี 2564 ปริมาณการรวบรวมผลิตผลอ้อยของสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของปริมาณอ้อยส่งโรงงานทั่วประเทศ ปี 2565 ปริมาณการรวบรวมผลิตผลอ้อยของสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 0.33 และปี 2566 ปริมาณการรวบรวมผลิตผลอ้อยของสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 0.46 จะเห็นได้ว่า สมาชิกของสหกรณ์มาใช้บริการด้านการจำหน่ายอ้อยให้กับสหกรณ์น้อยมาก ซึ่งสหกรณ์ทำหน้าที่เป็นตัวแทนจำหน่าย หรือเป็นหัวหน้าโคเวต้าในการรวบรวมอ้อยเพื่อจัดจำหน่ายให้แก่โรงงานน้ำตาล แม้ว่าการจำหน่ายอ้อยให้กับสหกรณ์จะถูกหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ น้อยกว่าและได้ราคาดีกว่าหัวหน้าโคเวต้ารายอื่น แต่ด้วยสหกรณ์อาจไม่ได้อำนวยความสะดวกในบางด้าน เช่น ด้านการขนส่ง จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้สมาชิกหันไปใช้บริการหัวหน้าโคเวต้ารายอื่นที่สามารถให้ความสะดวกได้มากกว่า อีกทั้งสถานการณ์ราคาน้ำตาลในประเทศหลายปีที่ผ่านมาไม่สูง ชาวไร่อ้อยบางรายจึงหันไปปลูกพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่ให้ราคาดีกว่าและเหมาะสมกับสภาพอากาศที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

นอกจากนี้ยังเจอความท้าทายในเรื่องของค่าแรงงานภาคเกษตรและการขาดแคลนแรงงาน เนื่องจากแรงงานส่วนใหญ่เริ่มหางานอื่นที่ทำให้ตนเองมีรายได้ดีขึ้น รวมถึงการแทรกแซงราคาจากภาครัฐ หากสหกรณ์ต้องการรวบรวมผลผลิตอ้อยให้ได้เพิ่มขึ้น ควรเพิ่มบริการด้านการขนส่ง เพื่อความสะดวกและจูงใจให้สมาชิกมาใช้บริการโควตากับสหกรณ์ และสหกรณ์จำเป็นต้องมีการจัดหาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย และอุปกรณ์ทางการเกษตร ในราคายุติธรรมและมีคุณภาพ รวมถึงการให้ข้อมูลข่าวสารที่จะเป็นประโยชน์ต่อชาวไร่อ้อย